

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Štev. 259.

V Ljubljani, v ponedeljek 11. novembra 1901.

Letnik XXIX.

Pe pošti prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta 13 —
štirt 6,50
mesec 2,20

V upravnitvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta 10 —
štirt 5 —
mesec 1,70

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Naročnine in inserte
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Za vseučilišče v Ljubljani.

Izjava obč. sveta ljubljanskega.

Občinski svet ljubljanski se je včeraj dopoldne ob 11. uri sešel k izredni nujni seji, da na željo jugoslovanskega dijaštva v Gradcu in na Dunaju, kakor tudi slovenskega prebivalstva Ljubljane protestira proti zahtevi italijanskih vseučiliščnikov ter izjavi naučnega ministra glede ustanovitve italijanskega vseučilišča v Trstu in poziva vlado in vse merodajne kroge, da prično takoj resno misliti na ustanovitev vseučilišča v Ljubljani.

Župan Hribar je takoj po otvoritvi seje prečital obširno poročilo o zadnjih dogodkih v zadevi tega vprašanja, pričeni z izgredu na univerzi v Inomostu, ter utemeljil potem upravičeno zahtevo Slovencev, Hrvatov in Srbov, da se čim preje osnuje v Ljubljani nujno potrebno vseučilišče.

Ko je po znanih dogodkih v Inomostu podal naučni minister za Slovence in sploh Jugoslovane skrajno neugodno izjavo, je takoj završalo mej vseučiliščniki slovenske narodnosti in po vseh krajih Slovenije, in to po pravici, kajti vsakdo je čutil, da se z obljubo ustanovitve italijanskega vseučilišča v Trstu godi Slovanom velika krivica. Italijanski neopravičeni zahtevi je bila vlada takoj voljna ustreči, kakor naglo je bila zahteva izražena, dočim za Jugoslovane nikdar ni imela tolažljivih besed. Vse prošnje, vsa prizadevanja slovenskih in hrvatskih poslancev so bila zaman. Tem odločneje treba sedaj nastopiti jugoslovanski delegaciji. Ta je res takoj pričela resno akcijo. Složili so se na Dunaju vsi jugoslovanski poslanci brez razlike strank, da povzdignejo svoj glas za pravice svojega naroda. Pokazala se je v tem vprašanju res praktiska slovenska solidarnost.

V teh razmerah pa tudi ne sme molčati občinski zastop stolnega mesta ljubljanskega, povzdigniti mora svoj glas, da protestira proti trditvi italijanskih vseučiliščnikov, češ, da stoji Trst na laških tleh, in zahteva pravico za slovenski narod, ki mu grede. Res je sicer, da zahtevi italijanskih vseučiliščnikov po ustanovitvi laške univerze ne moremo lahko ugovarjati, ker imajo Italijani

istotako kot druge narodnosti, v zakonu z jamčeno ravnopravnost, ugovarjati pa moramo proti ustanovitvi višje šole v Trstu. Naj se jim konečno ustanovi univerza v Tridentu ali kakem drugem res italijanskem mestu, za nas Jugoslovane pa naj se istodobno napravi vseučilišče v Ljubljani.

Za to svojo zahtevo imamo dovolj tehtnih razlogov, omenjati hočemo tu le dva: splošni državni interes in pa interese mesta Ljubljane.

Za dobro administracijo potrebuje država dobrih uradnikov. Dobri so pa uradniki mej drugim le tedaj, če umejo jezik naroda, v katerem delujejo, in takih more le vzgojiti vseučilišče na domačih tleh. — Ljubljana je po potresu silno trpela. Vlada ji je v prvi sili sicer priskočila na pomoč s podporo in posojilom. Toda Ljubljani je bilo s tem le trenutno pomagano, trajne pomoči pa še vedno primanjkuje. Z ustanovitvijo vseučilišča bi dobilo mesto velik del te trajne pomoči, do katere ima po svoji davčni moči tudi vso pravico.

Ugovor, da bi se vseučilišče v Ljubljani ne moglo zadostno razviti, ne velja, ker imamo že sedaj zadostno število jugoslovanskih vseučiliščnikov in tudi sposobnih učnih močij bi se ne manjkalo.

Koncem tega poročila, katerega posamne točke so posamni odborniki odobrvali — galerija je molčala — je stavil župan sledeče predloge, ki so bili sprejeti soglasno:

1. Glede izjave naučnega ministra v zbornici poslancev v zadevi laškega vseučilišča izreka občinski zastop ljubljanski, da ima mnogo številneje slovensko, hrvaško ter srbsko dijaštvo isto ako ne mnogo večjo pravico do predavanja v lastnem jeziku nego italijansko;

2. Ker pa to z czirom na neugodne narodnostne razmere ni izvedljivo ne na graškem in ne na dunajskem vseučilišču, je s tem dokazano, da je neobhodno potrebna ustanovitev vseučilišča v Ljubljani, ker le tako more dospeti to pravo do veljave;

3. osrednjo vlado se torej naprosi, da takoj izvede vse priprave za ustanovitev univerze v Ljubljani;

4. Odpošlji se deputacija obč. sveta z

utemeljeno spomenico k ministerstvu, in ki naj sploh stori vse korake, da se karnaj hitreje prične reševati vseučiliško vprašanje;

5. Državnemu zboru se pošlji utemeljena prošnja za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani.

V deputacijo, omenjeno pod 4. točko, se na predlog obč. svet. dr. Požarja izvolijo: župan Hribar, podžupan dr. Bleiweis in dr. Majaron.

Konečno prebere župan brzojavno zahvalo jugoslovanskih akademikov v Gradcu obč. svetu za njegov korak v doseg jugoslovanske univerze.

Šentviški zastop za vseučilišče v Ljubljani.

Istodobno, kot občinski svet ljubljanski, se je sešel k izredni seji tudi zastop občine Št. Vid nad Ljubljano, da sklene prošnjo na vlado za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani. Dotični predlog je bil sprejet soglasno in odposlala se je na merodajno mesto naslednja prošnja:

»Visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje! Odbor občine Št. Vid je v svoji seji dne 10. novembra izrekel soglasno prepričanje, da je ustanovitev vseučilišča v Ljubljani za Slovence in tudi druge narode na jugu Avstrije živa potreba, in je zategadelj sklenil prositi visoko c. kr. vlado, da čim preje izposluje takšno vseučilišče. Ta sklep si usoja predložiti v najblagohotnejše uvaževanje udano podpisano županstvo. — Županstvo Št. Vid nad Ljubljano, dne 10. novembra 1901. — Župan: Anton Belec. (Slede podpisi vseh občinskih odbornikov.)

Dijaštvo na Dunaju.

V soboto dopoldne je bilo v avli dunajskega vseučilišča vse mirno. Nemško-nacionalnih dijakov se je bilo sicer že zgodaj nabralo lepo število, ker so se hoteli maščevati nad slovanskimi kolegi zaradi petkove demonstracije, in da bi branili »nemški« značaj »svoje« univerze, pa Slovanov ni bilo, ker hočejo počakati rektorjevega odgovora, kakor je že v petek obljubila deputacija, in tako Wolfijanci niso mogli nad njimi iztresti svoje jezice.

Nemški listi so poročali precej napačno

o celi stvari. Tako so n. pr. pisali, da so Nemci pognali Slovence iz avle, in da so se pretepi nadaljevali tudi na ulici. To pa ni resnično. Dasi so se burši poldrugo uro besno in divje zaganjali v naše dijaštvo, dasi so bili v pretežni večini, vendar se Slovani niso umaknili niti za korak nazaj, ampak so vse njihove navale krepko zavrnil. Avlo so Slovani zapustili sami in prostovoljno. To se je zgodilo potem, ko se je vrnila njihova deputacija od rektorja, kjer mu je razložila svoje zahteve in pri-tožbe. Ker je policija prepovedala shod in ker je tudi rektor prejšnji dan dal nepovoljen odgovor, zato so bili prisiljeni poslužiti se sile in uprizoriti demonstracijo. Ko se je to zgodilo, je postal rektor mehkejši. Obljubil je, da bode pri policiji posredoval, da dobijo slovanski dijaki pravico zborovanja, ob enem pa tudi deputacijo pozval, da naj upliva, da se nemiri ne bodo ponavljali. Ko so delegatje prišli s tem odgovorom med svoje tovariše, so bili le ti z njim zadovoljni in se nato podali venkaj, in sicer iz lastnega nagiba, ne pa prisiljeni od Nemcev. Na ulici ni bilo nikakih pretepov, ker ni bilo nikakega povoda, kajti nemški nacionalci so ostali večinoma na vseučiliščnih stopnjicah, deloma tudi v avli. Istotako je neresnično, da so Slovani klicali policiji na ulici »živio«, dočim so jo Nemci pozdravili s klici »Abzug«. Kakor da bi imeli Slovani vzroka, veseliti se njenega pristranskega postopanja!

V soboto ob 5. uri popoldne je bilo zastopstvo zopet pozvano v rektorat. Delegacija je vsprejel rektorjev namestnik, vladni svetnik dr. Brockhausen in povedal bistveno isto kakor rektor v petek, da bo namreč posredoval pri policiji in konečni definitivni odgovor dal v ponedeljek, t. j. danes.

Na črno tablo je dal akad. senat nabiti na dijaštvo poziv, v katerem resno svari pred nadaljnimi izgredu, ob enem pa izreka grajo (Missbilligung), ker se je vključ opetovanim prepovedim motil red. To svarilo je naperjeno sicer ob enem tudi proti Italijanom, toda značilno je, da se je izdalo še-le sedaj, ko je demonstriralo slovansko dijaštvo, dočim se proti Italijanom ni ukrenilo takoj po njihovih izgreduh ničesar.

LISTEK.

Bodi mi pozdravljena.

Indijska legenda. — Spisal H. Sienkiewicz;
prevel J. I.

Nekdaj se je za jasne mesečine globoko zamislil modri in veliki Krišna in rekel:

»Menil sem, da je človek najlepša stvar na zemlji, ali motil sem se. Glej, zrem cvet lotosa, s katerim se poigrava nočni vetrič. Koliko je ta lepši od vseh živih bitij: njegovi lističi so se ob srebrnem luninem sijaju razprli, a jaz ne morem obrniti proč svojega očesa.

Ni med ljudmi nikogar, ki bi se dal primerjati z njim, je ponovil zdihujoč.

Za trenutek je pomislil:

»Zakaj ne bi jaz, bog, mogel ustvariti bitja, katero bi bilo med ljudmi to, kar je lotos med cvetjem? Tako naj bode ljudem in zemlji v veselje! Lotos, preobrazi se v živo devico in stopi pred me!«

Raz oni kraj, kjer je stal lotos, je lahko zaplul val, kakor da se ga je dotaknila la-

stovica s perutjo, nič se je bolj zjasnila, luna je svetleje zasijala, nočni drozdi so glasneje zapeli ter naglo izginili. Čar se je završil in pred Krišna je stopil lotos v človeški podobi.

Začudil se je sam bog.

»Bila si jezerski cvet«, reče, »bodi od sedaj cvet moje misli in mojega govora!«

In devica je jela tiho šepetati, kakor šepetajo beli lističi lotosa, ki jih poljubi poletni vetrič.

»Gospod! preobrazil si me v živo bitje; kje mi odkazeš prostor, da odslej prebivam? Spomni se, gospod, da sem drhtela, dokler sem bila cvet, in klanjala lističe pri vsakem pihlaju lahnega vetra. Bala sem se, gospod, burnih ploh in neviht, bala groma, in bliska, bala vročih solčnih žarkov. Ti si mi velel, naj bodem preobražen lotos, a jaz sem, glej, ohranila svojo prejšnjo naravo in se tudi sedaj bojim, gospod, zemlje in vsega, kar je na nji. . . Kje mi odkazeš, da prebivam?«

Krišna dvigne svoje modre oči k zvezdam, trenutek pomisli in potem vpraša:

»Hočeš li živeti na vrhuncih gor?«

»Tam je sneg in mrzlo je; bojim se, gospod.«

»Pa bodi. . . Zgraditi ti hočem palačo iz kristala na dnu jezera.«

»V globočini vodâ se vlačijo kače in druge pošasti; bojim se, gospod.«

»Hočeš li brezmejnih pustinj?«

»O gospod! vibre in vharji divjajo črez pustinje in divje črede.«

»Kaj hočem s teboj, preobraženi cvet? Ha! V elorskih pečinah žive sveti puščavniki. Hočeš li prebivati oddaljena od sveta sredi pečin?«

»Tam je temno, gospod; bojim se.«

Krišna sede na kamen ter upre glavo ob roko. Devica pa je stala pred njim drhteča in prestrašena.

Med tem razsvetli na vzhodu zora nebo. Globočina jezera se pozlati in pozlate se palme in bambusi. V zboru se oglase rožnato-rdeče čaplje, modri žrjavi in beli labudje na vodah in pavi in bengali v šumah, — izmed njih pa zazvené zvokovi strun, katere so bile navite na biserno školjko in so zvene le nežne pesmi.

Krišna se vzdrami iz svojih mislij in reče:

»Glej, pesnik Valmiki pozdravlja vzhod solnce.«

Nekoliko pozneje so se razmaknile zaveske škrlatnih cvetov, kateri so pokrivali zvito slačje, nad jezerom pa se je pojavil Valmiki.

Opazivši preobraženi lotos, preneha pesnik svirati. Biserna školjka mu nalahno zdrne iz roke na zemljo, roke mu padejo navzdol in ostrmi, kakor bi ga bil veliki Krišna preobrazil v drevo poleg vode.

In boga razveseli ta čud, katerega je povzročilo njegovo delo, in reče:

»Vzdrami se, Valmiki, in izpregovori!«

In Valmiki izpregovori:

»Ljubim!« . . .

To edino je vedel in to edino je mogel izpregovoriti.

Krišno lice je hipoma zasijalo.

»Prekrasna devica — našel sem ti mesto na svetu, tebe vredno: prebivaj v srcu pesnikovem!«

In Valmiki zopet ponovi:

»Ljubim!« . . .

Volja mogočnega Krišna, volja božan, stva naredi Valmikijevo srce prozorno kakor kristal.

Dijaštvo v Gradcu.

Slovenski visokošolci so oddali rektorju spomenico in natančni zapisnik zadnjega zborovanja na vseučilišču. Rektor je obljubil, da bo predložil spomenico akademskemu senatu v pretres in da je voljan spomenico odposlati na naučno ministerstvo. Par dni nato je poklical rektor zopet odposlance slovenskih visokošolcev k sebi in jim povedal, da ima trojica profesorjev spomenico v rokah in da dosedaj nič ne ve, kaj se bode z njo zgodilo. Rektor je bil nasproti odposlancem jako prijazen in jih prosil, naj skrbe zato, da bode mir na vseučilišču. Ko so mu odposlanci obljubili, da bodo storili vse, kar je v njih močeh, da se ohrani mir, dal jim je rektor na razpolago dvorano na vseučilišču za eventuelno zborovanje.

Danes se je odposlala na poslansko zbornico peticija, katero je podpisalo okoli 170 slovenskih visokošolcev v Gradcu. Peticija se glasi:

Visoka poslanska zbornica!

Sklicujoči se na motivacijo, katero smo odposlali potom slavnega rektorata graškega vseučilišča visokemu naučnemu ministerstvu, zahtevamo podpisani slovenski visokošolci, da vlada nemudoma stori vse potrebne korake za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani.

V Gradcu dne 9. novembra 1901.

Slovensko dijaštvo, dasiravno močno razburjeno, je dosedaj ostalo popolnoma mirno in nikjer še ni prišlo do demonstracij.

Politični pregled.

V Ljubljani, 11. novembra.

Vseučiliško vprašanje in Poljaki.

Krakovski »Czas«, oficijelno glasilo poljskega kluba, se peča v eni zadnjih števil z vprašanjem glede italijanskega vseučilišča, toda njegova pisava je taka, da se razvidi na prvi hip, da bodo Poljaki glasovali za italijansko zahtevo. Na to moramo biti Jugoslovani pripravljeni. Imenovani list tudi pojasni, zakaj bodo poljski poslanci potegnili z Lahij. Pravi namreč, da ustanovitev laške univerze v Trstu Nemcem ne bi bila po godu (dvomimo), in da bi se v tem slučaju Italijani morali ločiti od Nemcev, katere sedaj podpirajo. Dalje pa bi se, ko bi tudi Slovani glasovali za to zahtevo, našel modus vivendi mej obema narodoma v Primorju. Napram temu moramo reči, da Poljaki res prav nič ne poznajo razmer ali pa jih nočejo poznati. No, ta izjava ne bo presenetila nobenega slovenskega politika, kdor pozna, kako sodijo Poljaki o slovenski solidarnosti. Upajmo, da ostanejo Poljaki z Nemci osamljeni.

Spomenica češke duhovščine v zadevi delitve Češke.

Spomenica, ki se pripravlja na svetega očeta in se mej češko duhovščino nabirajo podpisi, vsebuje po v »Nar. Politiki« objavljene načrte mej drugim naslednje točke: Čuli smo, da namerava dunajska vlada na zahtevo nemških liberalnih krogov ustanoviti za zahodni del Češke novo čisto nemško

Vedra kakor poletni dan, mirna kakor Gangesov val se približa devica pesniku. Toda nenadoma, ko se je nekoliko globlje zazrla v pesnikovo srce, ji prebledita lici, in strah jo stresne kakor mrzel veter. Krišna se začudi.

»Preobraženi cvet«, vpraša, »mar se celo pesnikovega srca bojiš?«

»Gospod«, mu je odgovorila devica, — »zakaj mi odkazuješ, da se tukaj nastanim? Glej, v tem edinem srcu sem zazrla i snežene vrhunce gorā i globočine vodā, polne čudnih bitij, i puščave z viharji i elorske pečine; pa se zopet bojim, o gospod!«

Dobri in modri Krišna pa reče:

»Umiri se, preobraženi cvet! Ako v srcu Valmikijevem leže samotni snegovi, bodi jim topli poletni pihljaj, kateri jih raztaplja; ako so v njem globoke vode, bodi jim ti biser v globočini; ako so v njem stepske pustinje, posijaj na nje cvetje sreče; ako so v njem temne elorske pečine, bodi jim ti v ti temi solčna svetloba...«

In Valmiki, kateri je med tem vzmogel izpregovoriti, je dodal:

Bodi mi pozdravljena!

škofijo v Hebu. Proti temu mora ugovarjati vsa češka duhovščina, in sicer iz naslednjih razlogov: V kraljestvu Češkem ni niti ene vasi, katere prebivalstvo bi bilo izključno nemško; povsod bivajo Čehi in Nemci. Jezikovna določitev škofij bi prav nič ne pomagala proti prodomskemu gibanju. Češki narod bi nasprotno le došel do prepričanja, da so le politični interesi dovedli vlado do tega koraka, in bi se pojavilo mej njim velikansko gibanje za starokatolištvo, protestantstvo in rusko cerkev. Z delitvijo škofij bi se samo pripravila pot politički delitvi Češke, cerkev bi postala na ta način služabnica političkih interesov države, kakor je bila pred 120 leti. Če se že ustanovi posebna škofija za zahodni del Češke, naj se ustanovi tudi ena za oni del dežele, kjer imajo Čehi večino. Obe bi pa morali biti mešoviti, kar bi bilo Avstriji v korist, ker Čehi in Nemci so konečno vendar le en katoliški narod. K sklepu prosi duhovščina sv. očeta, naj se blagohotno ozira na izražene želje.

Razpelo pri sodišču.

V oni dobi, ko so mažarsko - židovski visokošolci na budimpeštanski univerzi glasno zahtevali, da se iz dvoran odstrani razpelo, in s to zahtevo tudi vspeli, je zahteval neki židovski odvetniški kandidat pri budimpeštanskem okrajnem sodišču, da se odstrani z mize znamenje krščanstva, ker sicer se ne udeleži razprave! Sodnik je tedaj tega židovskega nestrpneža s pristno mažarskim imenom Ladanyi obsodil na denarno kazen. Sedaj se je s to zadevo pečala tudi odvetniška zbornica ter je, čeravno po večini židovska, dala kandidatu ukor radi odvetniku nepristojnega vedenja pred sodiščem.

Salisbury o južno-afriški vojski.

Angleški ministerski predsednik lord Salisbury je imel na sobotnem banketu, katerega so se udeležili razni ministri, poslani (avstro-ogerskega ni bilo poleg) in mnogi drugi veljaki, važen političen govor v katerem je omenjal tudi položaja v Južni Afriki. Rekel je mej drugim tole: V resnici resnega pomena je le vojska v Južni Afriki; toda glede te vojske nam ni treba soditi posimistiški (?), ker ni za to prav nobenega (!) razloga. V tej vojski vedno in trajno napredujemo (!). Definitivni konec sedanje vojske ni še tako blizu, kakor smo pričakovali. (Aha!) Vznemirjenja, ki smo jih izkusili, je pa pripisovati večinoma okolnosti, da nismo spoznali pravega značaja te vojske, ki ni normalen. Naša politika ostane nepremenjena. Ničesar bolj ne želimo, nego da v vseh onih okrajih, kjer sedaj divja vojska, zavladata mir in svoboda; toda neodvisnost Burov ni združljiva z našo varnostjo. Angleški narod odločno zahteva, da se za vselej prepredi nevarnost nove vojske. Interesi Anglije brezpogojno zahtevajo, da dosežemo popoln vspeh. — Radovedni smo, če je Salisbury pred tem govorom prebral resnično poročilo o zadnjem porazu.

Li-Hung-Čangova smrt in vevlasti.

Li-Hung-Čangova smrt je povzročila v angleških krogih izredno radost. Temu dokaz je sledeča izjava londonskega lista »Times«: Z Li-Hung-Čangom ne izgine morda glavni faktor v politiki skrajnega vzhoda, pače pa hudobna, energična in brezvestna osebnost, ki je imela nad 35 let v Pekingu mogočen zapovedovaven vpliv. Li-Hung-Čang bo posebno pogrešala Rusija. Mnogo let je pospeševal ruske koristi, ter bil glavna ovira, da se niso mogle izvesti prave (seveda v angleškem smislu) reforme v Kini. — Angležem je torej njegova smrt dobro došla. Ne tako pa Rusiji in Nemčiji, katerima je bil Li-Hung-Čang dokaj naklonjen. Njegova smrt bo pa imela bržkone še druge posledice. Njegovim naslednikom bo neki imenovan Yuanšikkai, sedaj na kitajskem najodličnejša osebnost. On je sedaj guverner pokrajine Šantung, kjer je zibelka bokerskega gibanja. Ako ta mož zapusti svoje mesto, navstane nevarnost novega upora, ki bi bil posebno neljub Nemčiji.

Dopisi.

Iz Šmihela pri Novem mestu, 8. novembra. (»Ljudska knjižnica v

Šmihelu«.) Pri nas v Šmihelu so ustanovili naši »domači fantje« »Piparski klub«, ki pa v svojih primitivnih pravilih ni imel, ni zasledoval drugega namena, nego odvaditi se kadenja svaldic in sem ter tja prirejati skupne zabavne shode članov. Pred zadnjo nedeljo meseca septembra je priredil ta klub v šmihelski gozd svoj prvi izlet, kateri se je za društveni razvoj in naš namen izborni obnesel. Tu je naš sicer še mladi, a ogorčeni govornik prvič javno sprožil našo, na skrivnem že davno tlečo misel, da se na temelju tega »Piparskega kluba« sežida primerneja ustanova, ki naj bi služila ne samo v zabavo klubovim članom, temveč v prid in blagor celi šmihelski fari in novomeški okolici. Predlog govornika je bil sprejet z veliko vneto poslušalcev, seme je palo na rodovitna tla.

Kmalu smo imeli pogovor za ustanovitev »Ljudske knjižnice«. Predsednik nam je očrtal pomen in namen za naše ljudstvo prepotrebne društva in začrtal v kratkih, a živobarvanih potezah pot, katero bo treba ustanovnikom hoditi, da dosežemo svoj zares vznesen namen. In tega, pravi gospod govornik, ne dosežemo samo z običajnim bralnim društvom, nego je treba globlje v primerne vire poseči. Našemu ljudstvu uga-jajo bolj lepe, poljudno pisane zabavne in poučne knjige, nego časopisi. Razlogi temu so tako raznoliki, da jih tu raje ne omenjam. In ravno dobrih knjig nam tukaj zelo primanjkuje. Imamo sicer knjižnice v samostanu šolskih sestra, v ljudski šoli v Šmihelu, v bolnici v Kandiji, v vinorejski šoli na Grmu, toda vse te so omejene le v svojem ožjem delokrogu, le za svoj zavod, v javnost ne segajo. Torej nam je treba pred vsem dobro urejene »Ljudske knjižnice«. — Na to se je vnela daljša in ožja razprava o ustanovitvi in upravi knjižnice. Na poziv g. predsednika obljubili so vsi navzoči, da ga hočejo pri ustanovitvi vsestransko podpirati in z obljubo, da se kmalu zopet snidemo k prvi redni seji, završilo se je naše prvo zborovanje.

Pričetkom oktobra vršila se je druga, ali prav za prav prva redno sklicana seja. Izmej navzočih volil se je provizorični odbor, ki je imel nalogo, skrbeti za društveno ustanovo. V pretres smo vzeli knjižnična pravila, katere so po raznih virih našim razmeram primerno sestavljena. Društva naslov bodi »Ljudska knjižnica« v zvezi z bralno sobo v Šmihelu pri Rudolfovem. Že takoj pri drugi točki predloženih pravil nastala je neznosna vročina v sicer hladni kaplanovi sobi. Ta točka namreč določa pomen in namen knjižnice in določa, katere knjige in časopisi se smejo ljudstvu izposojevati. Izmej navzočih bili so zastopani vsakoliki elementi različnega stanu in verskega mišljenja. Seje sta se udeležila tudi domača duhovna, to je preč. gosp. duhovni svetnik župnik Anton Peterlin in č. gospod kaplan Franc Vidmar. Bila sta s početka edina, ki sta strogo zastopala svoje stališče. Ko sta g. svetnik in g. kaplan predlagala, da se pravilom dostavi, da so izključene od cerkvene oblasti prepovedane knjige in časopisi, tedaj je bila večina glasov proti njima. Odbor je hotel imeti popolnoma neodvisno stališče bodoče knjižnice, brez razlike verskega vprašanja. Gospoda duhovnika sta izjavila, da morata v tem slučaju odstopiti, ker bi sicer ravnala proti cerkvenim ukazom.

Razprava je trajala skoraj dve uri, a ker se je konečno srečno rešila, ne mudimo se dalje pri nji. Omenjam naj le še v kratkem, da je preč. gospod svetnik izrazil svojo radost in priznanje mlademu odboru, ter ga zagotavljal, da ga hoče vsestranski podpirati. In to je potrdil tudi takoj na lici mesta. Dal mu je prostor za knjižnico na razpolago in vpisal se je kot prvi ustanovni član. Na to se mu je odbor zahvalil za njegovo naklonjenost ter ga prosil, da jo ohrani tudi nadaljnemu razvoju knjižnice.

Gospod predsednik je obljubil darovati 150 različnih, pravilom primernih knjig. Istotako obljubili so tudi drugi gospodje odborniki in navzoči člani svoje prispevke s knjigami in časopisi.

Ustanovni shod se je moral zaradi prej neznanih ovir preložiti, vendar se je pa zbralo že v nedeljo dne 13. oktobra kakih 20 članov in vpričo teh popravili so se raznoteri

nedostatki knjižničnih pravil, katere so se konečno soglasno sprejela.

Ustanovni shod sklical se je torej v nedeljo dne 20. oktobra. Udeležilo se ga je precejšnje število vabljenih, mej katerimi je bilo tudi nekaj vrlih zavednih Slovencev iz Kandije in Šmihela. Najprej je pozdravil g. predsednik z njemu lastnimi jednatimi besedami navzoči shod ter ga seznanil z njegovim ne samo za nas Dolenjce, temveč tudi za nas Slovence velevažnim pomenom. Gospod tajnik je na to pojasnil navzočim pomen knjižnice ter je z navdušenimi besedami vnel k mnogobrojnemu pristopu, kateremu so se po končanem govoru odzvali vsi navzoči. Knjižnica je štela že ta večer čez 40 članov. Dober pričetek!

Umevno je, da smo praznovali porod »Knjižnice« z veliko radostjo in navdušenim ponosom.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 11. novembra.

Peticije za vseučilišče v Ljubljani so poslali na Dunaj drž. posl. gosp. Pogačniku iz Gorij: 1. županstvo v Gorjah, 2. hranilnica v Gorjah, 3. kmetijsko društvo v Gorjah. — Z vrh nika nam brzojavljajo: Za slovensko vseučilišče v Ljubljani so danes odposlali »Slovanskemu centru« na Dunaj prošnje od tukaj: »Kat. pol. društvo«, »Kat. bralno društvo«, »Kat. društvo rokod. pomočnikov« in rajfajnova posojilnica. — Občine in društva posnemajte!

Prevzvišeni g. knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič se je odpeljal danes opoldne z brzovlakom na Dunaj k škofovskim konferencam.

Kanonično vmeščen je bil danes na župnijo Škocijan pri Dobravi č. g. Peter Bohinjec. — V Horjul gre začasno za župnega upravitelja č. g. Janez Meršolj, kapelan na Dobrovi.

Osebnosti. Pomaknjeni v VII. čin. razred so profesorji in sicer: gg. Ivan Berbuč, Josip Ivančič, Ivan Krainz in Henrik Majonica; prvi na c. kr. realki in zadnji trije na c. kr. gimnaziji v Gorici, potem Karol Compagnon na c. kr. gimnaziji v Trstu in Ivan Bisiach na c. kr. gimnaziji v Kopru. Poštni kontrolor g. Dolenc v Gradcu je imenovan poštnim višjim kontrolorjem. — Vojaški kurat v Gradcu g. dr. L. Senjak je prestavljen v Zagreb, na njegovo mesto pride g. Anton Divić iz Badena pri Danaju. — Nj. Veličanstvo cesar je podelil višjemu nadzorniku c. kr. priv. južne železnice, Josipu Heinrichu v Trstu, v pripoznanje splošno koristnega delovanja naslov vladnega svetnika.

Občinski svet v Št. Vidu nad Ljubljano je izrekel zahvalo g. kaplanu Ferdinandu Erkerju ob njegovi ločitvi iz Šent-Vida za njegovo trudaljubivo in vspešno delovanje med tamošnjim ljudstvom.

Ljubljanski občinski svet ima jutri v torek dne 12. nov. 1901 izredno sejo, ob petih popoldne v mestni dvorani. Na dnevnem redu je: Personalnega in pravnega odseka poročilo o izvolitvi zastopnika mestne občine v »Verein zur Herstellung von Arbeiterhäusern«. Finančnega odseka o dopisu dež. odbora v zadevi uravnave katasterskih map za Karlovsko in Trnovsko predmestje. Finančnega odseka poročilo o županovem dopisu v zadevi olajšav gledč vračanja državne brezobrestne ponapredščine in 3 % nega posojila. Pokopališkega odseka poročilo o županovem dopisu v zadevi pokopališča pri Sv. Krištofu.

Z dunajskega vseučilišča. Rektor je v soboto naznanil, da bode avla v nedeljo izjemoma zaprta. Rektor je bil v soboto pri ministerskem predsedniku ter mu predložil jugoslovanski memorandum. »Tagesspost« pravi, da so jugoslovanski dijaki dobili dovoljenje za shod izven vseučilišča in da se ta shod danes vrši.

Enketa trgovaške in obrtne zbornice za Kranjsko ni bila včeraj v Mestnem Domu tako obiskana, kakor bi bilo glede važnosti stvari same želeli. Vseh udeležnikov je bilo okoli 30. Poročevalec g. Baumgartner je v dolgem in obširnem svojem poročilu navajal sledečo tendenco: Vse delavsko zavarovanje v Avstriji, namreč za bolezni, nezgode in invaliditete, naj se podpravi, k zavarovanju pritegnejo naj se

obrniki in tudi delavci. Načrt zakona, ki ga je predložila vlada za zasebne uslužbenke, ni sprejemljiv, ker nalaga industriji prevelika bremena in obsega premal zavarovalen kontingent. Poročevalec g. Lenarčič predlaga osnovo zavarovaln v tem smislu, naj se zasnujejo na malem teritoriju zavarovalne, v katerih naj bode vse prebivalstvo zavarovano. Prispevajo naj zavarovanci, občina, dežela in država. Podpore naj znašajo eksistenčni minimum. Vnela se je živahna razprava, v kateri so zastopniki obrtnikov in delavcev razkrivali svoje težnje. Od novomeške obrt. zadruga je bil pri enketi navzočen g. Frančič, od kostanjeviške g. Hudobivnik.

Socialnodemokratski shod. Včeraj dopoldne se je vršil soc.-dem. shod v kazini. Razpravljali se je imelo o razmerah na južni železnici in o strankinem shodu na Dunaju. Ker ni bilo skoro nobenih železničarjev navzočih, se je razpravljalo najprej o strankinem shodu. Kristan je kot zastopnik ljubljanskih sodrugov poročal o tem. Dotaknil se je v poročilu le glavnih točk, ter dejal, da se soc. demokracija primerno razvija in potem tudi vravnava svoje stališče. Izraz „mavsanje“ je tu na mestu. Govoreč o volitvah v Idriji, je dejal, da so idrijski sodrugitaktično prav ravnali in da on na volitev ni prav nič vplival. Liberalcev pač ne bomo podpirali, ker so že toliko obljub prelomili. Ko se je šlo za glasove v Ljubljani in je soc. demokracija postavila svojega kandidata, prišla je gospa Tavčarjeva ter dejala, da je treba iti skupno, sicer bodo „farji“ zmagali. Seveda so se sodrugi omeščali in oddali glasove liberalcu mesto soc. demokratu. To je bila velika napaka. Mi ne smemo podpirati nobene nasprotne stranke, ker sta liberalna in klerikalna obe nič vredni. — Za njim je potem Linhart govoril o praktičnih točkah soc.-dem. programa. Konečno se je prebrala neka resolucija v prilog železničarjev glede odpuščenja delavcev in čimdalje večjega izkoriščanja. Resolucijo je zagovarjal Kristan. Gostinčar je stavil dodatni predlog, naj se južna železnica poddržavi in se s tem izmakne privatnim kapitalistom. Protite mu je z ogorčenjem nastopil Kristan in se čudil, kako more od te strani kdo staviti tako radikalen predlog, ko so kršč. socialci vzrok, da se nič ne doseže, in drže z Gutmanom. Krek in vsi za njim so tisti, za katere se skriva Gutman. Gostinčar je izjavil, da dr. Krek Gutmana osebno niti ne pozna. — Dasi je nekaj navzočih železničarjev odobraval Gostinčarjev predlog, so vendar sodrugi vsprejeli soc. dem. resolucijo.

Martinov večer pevskega društva „Ljubljane“ je privabil včeraj v »Narodni Dom« mnogo ljubiteljev lepega petja. Občinstvo se ni motilo, ki je sledeč vabilu pevskega društva »Ljubljane« pričakovalo dobro zabavo. Pevci so pod vodstvom novega kapelnika g. Mitroviča utrdili v občinstvu stare simpatije do društva. Tudi to pot se je zbor odlikoval s krepkim prednašanjem težavnih zborov. Občinstvo se je na včerajšnjem večeru poslovilo tudi od priljubljenega baritonista gosp. Polaskega, ki je angaževan za gledališče Frankobrod ob Meni, kamor odpotuje jutri. Sedanje žalostne razmere v Ljubljani silijo tega odličnega pevca, da zapusti domovino, v katero istočasno prihajajo nedomačini, ki so dosti slabši pevci. Kakor je moral gosp. Bučar v tujino, kjer je našel srečo, tako sledi sedaj tudi g. Polasek. Občinstvo mu je včeraj neprikrito pokazalo svoje simpatije in mu priredilo srčno ovacijo. Nagovoril je g. Polaska delavni društveni tajnik gosp. Armič in pevci so mu izročili lepo lovorjevo liro s trobojnimi trakovi in napisi »Sloga vodi nas edina, živi pesem domovina« ter »Svojemu sopevcu člani Ljubljane«. Petje gosp. Polaskega je vzorno spremljevala na klavirji gđ. Schinzlova. Tudi mi želimo g. Polasku mnogo sreče na novem njegovem mestu ter si želimo, da se skoro — povrne v domovino! »Meščanska godba« je zopet pokazala, da ima v sebi odlične godbenike, s katerimi pod spretnim g. kapelnikom Beniškem popolnoma konkurira vojaški godbi. Koriandoli

korzo je dal mladim in starim dovolj prilike za zabavo in smeh. Večer je bil, kakor rečeno, prav zabaven in ves čas je vladala nepriljena živahnost.

Kje bode stalo novo gimnazijsko poslopje v Ljubljani. Poročali smo, da župan Hribar namerava pridobiti prostor oo. jezuitov ob Elizabetni cesti, da bi se ondi postavilo novo gimnazijsko poslopje, dočim bi se na prostoru, kjer stoji sedanje licealno poslopje, zgradila tržnica. Za prostor oo. jezuitov se je pred g. županom pogajalo »Slov. delavsko stavbinsko društvo«, sedaj pa je »Slov. delavsko stavbinsko društvo« odstopilo od pogajanj, ker noče delati proti zgradbi gimnazije na onem prostoru. Tako utegnemo novo gimnazijsko poslopje dobiti na zgoraj omenjenem prostoru, tržnico pa na Vodnikovem trgu.

Iz Gorenje Vasi nad Škofjo Loko se nam poroča: Kako je to, da nimamo učitelje? Pri nas je mnogo otrok, za katere bi bilo treba dveh učnih moči. Zdaj pa še ta nadučitelj izpušča v Gorenji Vasi mnogo ur, ker hodi na teden po dvakrat na Trebijo. Koliko šolskih dni se tako na leto zamudi! Ako otrok doma ostane, je takoj visoka kazen od c. kr. okr. šol. sveta; naj se torej poskrbi tudi zato, da se zaradi nedostatnih učnih moči ne bo kratil pouk.

Z dežele se nam piše: Ni ga na Kranjskem in sicer v Avstriji človeka, naj si bode uradnik, rokodelc ali posestnik, da bi ne bil večkrat nadlegovan z ogrskimi srečkami, ali vsaj s takimi prospekti! Ker je pri nas razpečevanje ali oferiranje prepovedano in imajo pošte nalog pisma, v katerih slutijo ogrske srečke, financij poslati, oferiranje pa s tem preprečiti, da nazaj pošljejo cenike, — je neverjetno, na kak način ti ogrski židje poskušajo pošte preslepiti. Vse mogoče firme, ki eksistirajo in ne — pošiljajo pisma, na katerih so naslovi pisani od Bog ve koliko ljudi ali pisave, samo da ima vsaka kuverta drugo pisavo, da bi pisanje sumljivo ne postalo. Pošiljajo se nam Bog ve koliko vrst cenikov tudi v podobi časnikov, samo da bi stvar prišla ljudstvu v roke! Vsak naj se varuje pred to zapeljivo loterijo, ki je tako urejena, da če na en razred staviš in vržeš nekaj kron proč, si skoraj prisiljen še naprej staviti! Stvar je zelo zapeljiva — posebno za priprosto ljudstvo. Torej varujte se ogrskih židov! V prvi vrsti so pošte poklicane, da preprečijo sleparjenje ljudstva. Mi pa vemo za gotovo, da naše pošte po deželi malo pisem financij pošljejo. Če bi sl. poštna direkcija malo poprašala, bi prišla do spoznanja, kako bore malo odstotkov te prepovedane kupčije se prepreči po deželi!

Zločin pri Grosupljem. Umrl je danes zjutraj v Ljubljani tisti Zajec, katerega so dobili pred nekaj dnevi blizu Grosuplje v nekem jarku na pol mrtvega in krvavečega iz mnogih ran.

Sinovi in očetje. V Hrastju štev. 2 je sin očeta Janeza Ježek v prepiru tako po ustih udaril, da mu je ustni prebil in izbil nekaj zob. — V Mengšu pri Lampretu je včeraj sin očeta tepel. Mimo sta prišla služajno Dvornik Franc in njegov prijatelj. Sin je, jezen, da sta gledala njegovo kruto ravnanje, stekel za njima in Dvorniku presekala sekuro ustnice.

Pošte. Zadnje tedne je hodil neki organ po deželi postarje učiti novo manipulacijo, in to organ, ki še našega jezika ne zna! Žalostno! Če pomislimo, da se taka predavanja (če jih je bilo kaj) vrše skoraj največ pri najmanjših uradih — kjer šestokrat nemškega jezika dovolj zmožni niso, si lahko mislimo, kako bi se manipuliralo, če bi si naši ljudje sami poduka ali informacije ne preskrbeli, in kak rezultat ima taka »Dienst-reise«. Mi bi prosili, da se nam na Kranjskem taki ljudje nastavi, ki so našega jezika zmožni, ki ne le naše postarje razumijo, ampak tudi službene protokole sami sestavljajo, ne pa si pri vsaki priložnosti dajejo vse pritožbe ljudstva na nemško predstavljati. Kako zaupanje more naše ljudstvo imeti do uradnika, ki ga ne razume.

Novo mlekarstvo ustanovi v Radohovi vasi, v sodnem okraju Višnja gora, Prus (I) Hans Hansen iz Langballiga v Šlezviku. Otvoril bo trgovino z mlečnimi izdelki.

Nemški vseučiliščniki v Gradcu in laško vseučilišče. Nemški vseučilišč-

niki v Gradcu so izročili senatu graškega vseučilišča memorandum, v katerem pripoznavajo, da imajo Lahi pravico do svojega vseučilišča, a se ob enem zavarujejo da bi se vseučilišče ustanovilo v Trstu, ker »niso voljni to važno trgovsko mesto izročiti Lahom.« Ako bi se ustanovilo laško vseučilišče, tedaj zahteva nemško dijaštvo, da se opusti laška stolica v Inomostu in da se opuste tudi laške skušnje na vseh avstrijskih vseučiliščih.

Umrl je bivši župan pri Št. Lenartu na Spodnjem Štajerskem, J. Urbančič, v 75. letu svoje dobe.

Shod v Konjicah. Katoliško politično društvo v Konjicah bode imelo 17. t. m. v Konjicah shod.

Prvi doktor rerum technicarum. Na tehnični visoki šoli v Gradcu je napravil skušnje za doktorja tehnike štajerski namestniški inženir g. Löschner. Promocija bo koncem tekočega meseca. G. Löschner bo prvi doktor rerum technicarum v Avstriji.

Celjska heilovska zagrizenost. Dr. Hrašovec v Celju je napravil ulogo za domovinstvo na celjski obč. svet v slovenščini. Celjski občinski svet je ulogo zavrnil, češ, da sprejema samo nemške uloge. Dr. Hrašovec se je pritožil na dež. odbor, a ni nič opravil. Nekateri so mnenja, naj bi toliko časa, dokler celjski obč. svet noče sprejemati slovenskih ulog, tudi ljubljanski obč. svet zavračal nemške uloge.

Razpisana je nadučiteljska služba Št. Ilj pri Turjaku. Prošnje do 8. dec.

Vlak skočil s tira. Na progi Celje-Store je 8. t. m. ob 10. uri zvečer skočil s tira tovorni vlak. Skočilo je s tira pet voz in sta se s tem oba železniška tira zaprla. Ob 2. uri po noči se je posrečilo, napraviti levi tir prost. Brzovlaki so imeli radi tega zamudo.

Nova maša Iz Gorice se poroča: Nj. Eminenca knez-nadškof goriški je posvetil v mašnika č. g. Antona Carara, bogoslovca IV. tečaja in č. g. Ignacija Stuckly-a, salezijanca. V ponedeljek, na praznik sv. Karola, patrona semeniške cerkve, je č. g. Carara obhajal prvo sv. mašo. Čestitamo!

Deželnozborske volitve na Goriškem. Tekoči teden se začne v kmečkih občinah goriških prvotne volitve za deželni zbor goriški. Goriško liberalno časopisje je te dni popolnoma zdivjalo. Pametnim volivcem pač ne bo težko izreči sodbe. Proč z liberalno podlostjo! Vse za vero, dom, cesarja!

Občni zbor c. kr. kmet. družbe v Gorici se bode vršil dne 20. t. m. ob 11. uri dop. v družbinih prostorih. Dnevni red: volitev predsednika, potrditev dodatkov k §§ 14., 19. in 22. družt. pravil. Udje se morajo izkazati pri volitvi predsednika z izkaznico.

Ogenj v kopališču. V goriškem kopališču je nastal ogenj, ki je bil pa hitro udušen. Škode je okolu 600 kron.

Železniška nesreča v Sežani. V Sežani sta trčnila dva tovorna vlaka in je bilo poškodovanih nekaj vozov. Druge nesreče ni bilo.

Dve leti stara deklica zgorela. V Hruševici na Krasu je dne 2 t. m. zgorela dveletna deklica Bizjakova. Stariši, pazite na otroke.

Razstava krisantemov in drugih cvetlic v Gorici je bila lepa. Izmed Slovencev so bili odlikovani s častno diplomom I. vrste g. Bufolin, župan v Št. Petru in Josip Mervec iz Št. Petra; s častno diplomom II. vrste g. Jožef Ušaj iz Vrtojbe; s častno diplomom III. vrste č. g. Jos. Kos iz Brestovice. Kot sotrudniki so bili odlikovani s častno diplomom tudi Janez Drašček, vrtnar pri g. Ferrantu v Gorici, Jos. Cotič, vrtnar pri grofu Attemsju, Jos. Cijan, vrtnar pri baronu Bianchi-ju in Gašpar Jamšek, vrtnar pri g. Bogslavu.

Protiv »Slov. Narodu«. Iz Trsta se poroča, da je »Tržaško podporno in bralno društvo« izključilo »Slov. Naroda« iz svoje srede in sicer z ozirom na napade »Narodove« na osebo g. dr. Rybša.

Značilen pečat. Č. kr. višja realna v Trstu si je omislila nov pečat, ki se glasi: »K. k. deutsche Staats-Oberrealschule«.

V znamenju nazadovanja. Kaj imamo Slovenci pričakovati od bodočnosti,

ako ostanemo pri dosedanjih mladosti in zapanosti, nam kaže dejstvo, da se jezikovna meja vedno bolj bliža Mariboru. Še nedavno je veljal Spielfeld kakor na meji ležeč kraj, zdaj se zaznamuje že Št. Ilj kot skrajna točka slovenskega ozemlja v Slov. goricah. O našem nazadovanju priča tudi to, da so vse občine od jezikovne meje pa do Maribora že v nemških rokah. Pred tremi leti so v občini Cirknici prvokrat prodrli pristaši Nemcev, letos jim ondotni Slovenci niso postavili niti protikandidatov. — Nujna potreba se kaže, da začnemo s čvrstim narodnim delovanjem tam gori ob jezikovni meji, sicer nam bode umirajoči klic »Morituri vos salutante« vedno bližje in vedno glasneje donel na ušesa.

Ljubljanske novice. 100 gold, najdenih. V gostilni »pri zvezdi« (Križ) je nekdo zgubil 100 gold. Denar je našel gostilniški uslužbenec. Pojasnila daje gostilničar. — Zvonove za Južno Afriko je pri tukajšnji tvrdki Samassa naročil trapist Hasselbacher. — Poročil se je gosp. Jakob Bizjan, kurjač na drž. železnici, z g. Marijo Novak. G. Rudolf Verovšek se je poročil z gđ. Bernardovo. — Povožil je voznik Jožef Škofič na križpoti Kolo-dvorske in Slomškove ulice osemletnega Franca Petriča. Dečka, ki je poškodovan na glavi in nogah, so odpeljali v bolnico. — Prisiljenec ušel. Od dela na Codelijevem posestvu je ušel prisiljenec Rudolf Buchholzer. — Z rešilnim vozom so prepeljali v bolnico kuharico Magdaleno Platnar. Dve deklici ste jo na sv. Petra naspilu tako nerodno podrli na tla, da si je žena zlomila desno nogo. — Našel je hlapec Blaž Zorman na Emonski cesti pet petakov. — Iz Ljubljane izginila je gđ. Fr. Suhadolec. Povod so baje dolgovi. — Nesreča v Gruberjevem kanalu. Včeraj zvečer so videli pasantje v Gruberjevem kanalu nekega plavajočega moškega, ki je upil. Dobili ga iz vode niso in ne ve se, ali je bil to samomor, nesreča ali pa se je šel kak hudomušnež v mrzlo vodo kopat.

Dečki zginjajo. Zadnji čas se je pripetilo, da je sem ter tja zginil kak deček, katerega ni bilo mogoče več dobiti. Policijski organi niso dobili za dotičnimi dečki nobene sledi. Taki pojavi zadnji čas niso redki v Ljubljani, po Kranjskem, Štajerskem in Primorskem. V Trstu je v petek zopet zginil neki 12letni deček.

Najnovejše o zavodu sv. Jeronima v Rimu. Dr. Pazman je zapustil Rim. Uprava Jeronimskega zavoda je poverjena začasno zagrebškemu kanoniku č. g. Frišu. Dr. Pazman nastopi s 1. decembrom svojo službo kot profesor na teološki fakulteti hrvaškega vseučilišča. Nadškof barski in odposlanec črnogorskega justičnega ministerstva sta v zadevi zavoda sv. Jeronima prišla v Rim in prinesla sv. očetu pismo črnogorskega kneza.

Razmere na vseučilišču v Inomostu. Rektor vseučilišča v Inomostu je naznanil laškim dijakom, da so se nemški dijaki izjavili, da ne bodo motili predavanj laškega profesorja Menestrina, in je prosil, naj laški dijaki opuste nadaljne demonstrativne nastope. Rektor je zagrozil, da bode sicer toliko časa sistiral predavanja, dokler ne bo imel zagotovila, da bo mir. Laški dijaki so na to poslali rektorju spomenico, v kateri izjavljajo, da za svoje nadaljne obnašanje ne morejo dati ni zagotovil ni obljub, dokler ne dobe izrecno zagotovilo, da bode vlada ustanovila v Trstu laško vseučilišče. Dunajski in graški laški vseučiliščniki so odpotovali iz Inomosta.

Volitve na Hrvaškem. Pri saborskih volitvah v soboto so izvoljeni samo vladni pristaši. Za sobotne volitve opozicija ni postavila kandidatov. Vladna stranka bode imela v saboru 75 poslancev, opozicija 11, čisti 2 poslanca.

Morilec svoje žene Frančišč, ki je, kakor smo poročali, pobegnil v Ameriko in bil ondi prijet, bo moral v kratkem v nastopiti pot v staro domovino z uklenjenimi rokami in v spremstvu avstrijskega detektiva. List »The Joliet Daily News« piše o njem: »Sem sta prišla avstrijski vicekonzul Schwegel in A. de Tavaszy, konzularni tajnik, da izposlujeta od okrajnega sodišča potrebne papirje za oddanje Frančiška Fran-

dič avstrijskemu sodišču. Z državnim pravnikom Mr. Heise sta uročila potrebno prošnjo pri sodniku Dibell.

Wallburg pred sodiščem. Baron Ernst Wallburg je moral v soboto iz preiskovalnega zapora pred budimpeštanskega kazenskega sodnika, ker ga tožita s ecerijskih trgovcev Kinly in pa natak Schmidt za plačilo precejšnje svote, ki sta mu jo kreditirala v nadi, da Wallburg res dobi s cesarskega dvora v kratkem veliko sveto denarja. Zagovarjal ga je poslanec dr. Pichler. Wallburg je povedal, da je 42 let star, oženjen, oče sedmerih otrok in radi tatvine v Gradcu v letu 1890 z dvesto letno kaznovan. Na vprašanje, radi česa se sedaj nahaja v preiskovalnem zaporu, je odgovoril, da radi tega, ker ga dolže nekega ponarejanja dokumentov. Gledé na predležečo obtožbo je izjavil, da upnikov ni sleparil, ker sta oba dobro poznala njegove razmere in sta mu prostovoljno izročila denar in pohištvo. Razprava se je preložila.

Dvoboj pred poroko. V Insterburgu je poročnik Blaskowitz večer pred svojo poroko pil s svojimi tovariši. V pijanosti je razžalil nadporočnika Hildebrandta. Drugo jutro je odpotoval poročnik k svoji nevesti in se ni več spominjal, kaj je v pijanosti naredil. Nekaj ur pred poroko dobil je Blaskowitz brzojavko, ki ga je klicala nazaj v Insterburg k — dvoboju. Odpeljal se je in se dvobojeval z nadporočnikom Hildebrandtom. Kroglja je zadela poročnika Blaskowitz v trebuh in namestu k poroki, moral je iti v — smrt. Današnji listi poročajo tudi o vzrokih „razžaljenja“, radi česar je prišlo do dvoboja. Blaskowitz se je tako napil, da je na cesti zaspal. Poročnika Hildebrand in Rasmuzen sta ga pobrala, a pijani Blaskowitz je v polsnu mahal okoli sebe, ne da bi vedel, koga ima pred seboj, ter je v tem položaju nekoliko oplazil poročnika Hildebrandta. Časopisje je silno razburjeno radi tega dvoboja, tembolj, ker sta poročnika Hildebrand in Rasmuzen bila zadovoljna s častno izjavo, a je vojaški častni sod sklenil, da mora biti dvoboj!

Proč od Rima! Zdi se, da se protestantje sami že precej sramujejo raznih „evangeliziranih“, ki „prestopajo“ iz katoliške cerkve. Sinoda helvetskega veroizpovedanja na Dunaju je v četrti sklenila resolucijo, v kateri pravi, da gre „gibanje proč od Rima“ mimo „reformirane cerkve“ in izjavlja, da rada sprejme tiste, ki prestopajo iz „čiste verskega prepričanja“, a da obsoja vsako prestopanje, ki se zgodi iz drugačnih motivov.

Predsednik Roosevelt — častni doktor. Vseučilišče Yale je imenovalo povodom svoje 200letnice predsednika združenih ameriških držav častnim doktorjem Tudi državni tajnik Hay je dobil to čast.

Pastorji za izpoved. Naši liberalci in razni Grassmanovci izkušajo z napačnimi in tendencioznimi „novicami“ in z čestnimi lažmi o „zlorabah izpovednice“ odvrti ljudi od izpolnjevanja njihovih verskih dolžnosti. Zanimivo je pa, da oni protestantje, ki res prebirajo sveto pismo in so toliko odkritostni, da priznavajo svoje dušne potrebe, sami izkušajo zopet uvesti izpoved, ob katero jih je pripravil nesrečni Luter. V Stuttgartu so imeli 9. oktobra protestantovski pastorji svojo jesensko konferenco, pri kateri je protestantovski župnik Dipper predlagal za sprejem sledeče nauke: „Izpoved je ona cerkvena ustanova, po kateri izpolnjuje cerkev nalogo, naloženo ji v svetem pismu pri Jan. 20, 21—23. Izpoved se mora izvršiti po cerkveni oblasti in sicer s tem, da se grehi naštejejo in se potem od njih odveže. Cerkevna oblast deluje s tem kot namestnica Kristusova. Odveza, ki daje resnično odpuščanje grehov, se mora smatrati za glavno nalogo dušnega pastirstva. Odveza se mora prepustiti svobodni presoji duhovnikov. Neobhodno potrebni pogoj za odpuščanje grehov je izpovedanje grehov. Naša (protestantska) splošna izpoved ni prava izpoved. — Če pomislimo, da je ravno izpoved poglavitna stvar, ki razne grešnike plaši in odganja od katoliške cerkve, tedaj

moramo pač biti veseli, da začno protestantje sami uvidevati, da je res potrebna in da je res od Kristusa ustanovljena. Tem grše je od onih naših liberalcev, če jo grde in ljudstvo od nje odvračajo.

Redki pojavi. Žalostno je, da se večina protestantov dandanes pajdaši s sovražniki kat. cerkve, dasiravno je jasno, da ti niso sovražniki le katoličanstva, ampak vsake vere sploh. S čimerer sam je nedavno razglasil, da končni cilj znanega gibanja „Los von Rom“ je obnovenje poganstva starih Germanov. Ako imamo to splošno akcijo pred očmi, morajo nas res presenetiti nekatere hvalevredne izjeme med protestanti in te izjeme so tem bolj občudovanja vredne, čim bolj so redke. Tako je prinesla berlinska „Germanija“ pred kratkim dopis iz Koda nja, v katerem trdi, da je prišel neki protest. pastor k superiorju redenporialov in mu je izročil večjo svoto denarja za kat. misijone med pagani, s pristavkom, da bo baje na ta način bolj podpiral zedinjenje cerkve, kakor če bi podaril to svoto za protest. misijone. „Grazer Volksblatt“ pa prinaša vest, da je na enaki način odlični protestant poslal nekaj denarja za zgradbo katol. univerze z opombo: „Za sedaj!“ in pod geslom: „Katoliki Avstrije zdramite se!“ Ta dejstva pač osramujejo na eni strani marsikatero katoličana, na drugi strani dokazujejo, da se tudi med protestanti najdejo hvalevredne izjeme, kljub vsemu protikatoliškemu hujskanju.

Karlweis umrl. Znani pisatelj in dramatik Karl Weiss, znan pod imenom Karlweis, je na Dunaju umrl.

Boj z ubeglimi jetniki. Iz New Yorka se poroča: Iz zaporov v Leawensworthu so ubegli jetniki. Bežali so na konjih. Nekaj jetnikov so dobili 25 milj od Leawenswortha, skritih v nekem skednju. Ker se z lepo niso hoteli udati, so streljali nanje in ubili trojico, dva kaznjenca pa sta ranjena.

Društva.

(Društvo delavstva tobačne tovarne) imelo je včeraj v dvorani tukajšnjega „Katoliškega doma“ društven shod. Na shodu navzočih bilo je nad 300 članov. Shod trajal je nad 2 uri, razgovarjalo se je o važnih, delavstva tičočih se razmerah. Govoril je na shodu tudi ustanov. društva dež. poslanec dr. Janez Ev. Krek. Obširno poročilo o tem zborovanju še pričemo.

Narodno gospodarstvo.

Koliko se izvozi vina iz Italije v Avstro-Ogrsko.

Po izkazu uradne statistike se je l. 1898 iz Italije izpeljalo vina skupno 246 milijonov hektolitrov, a l. 1899 238 milijonov. Od izpeljanega vina je lani prišlo v Avstro-Ogersko 123 milijonov hektolitrov, v osrednjo in južno Ameriko 0312, v Švico 0311 in v Nemčijo 0240 milijonov hektolitrov. Še več je dohajalo v našo monarhijo italijanskega vina primeroma lanske leto. Kajti l. 1899 se je vpeljalo do konca meseca sept. 844.337, a lani 956.585 hektolitrov. Skupno se je lani do novembra v Avstro-Ogersko pripeljalo vina v sodih 977.377 hektolitrov, torej komaj 21.000 hektolitrov več kot samo iz Italije. Teh podatkov so lahko veseli žejni pivci, a žalostni posestniki domačih vinogradov, kateri morajo poleg visokih davkov drago plačevati delavce. Zdaj imamo zopet trgatev, in s skrbjo gledajo naši vinogradniki v bodočnost, če jim bo zopet toliko škode naredila tuja konkurenca. Zadnji čas je, da s pravično trgovsko pogodbo varuje domači pridelek.

Telefonska in brzojavna poročila.

Kobarid, 11. nov. Shod „Katol. polit. društva za Kobarški okraj“ v Breginju se je dobro obnesel.

Dunaj, 11. nov. Jugoslovanski dijak, ki so naprosili mladočeški klub in klub konservativnih veleposestnikov, da

bi podpirali predlog jugoslovanskih poslancev za vseučilišče v Ljubljani.

Dunaj, 11. nov. Zagotavlja se, da bode namestu umrlega škofa Šterka gotovo imenovan tržaški škofom slovanski kanonik Kordač.

Dunaj, 11. nov. Večina nemške liberalne stranke bode glasovala za dispozijski fond.

Dunaj, 11. nov. Izmedj nujnih predlogov pride predlog Romanzeukov najprej na dnevni red. Razprave plenuma se ne okrajšajo.

Budimpešta, 11. nov. Ogerska dobi državno tajništvo za lepe umetnosti.

Zofija, 11. novembra. Tu se širi vest, da je mis Stone umorjena, ker bi sicer macedonski odbor lahko zelo kompromitovala.

Carigrad, 11. nov. Ker je francosko-turški razpor definitivno poravnal, ostavi francosko brodovje luko Mytilene ter odpluje brzkone proti Syri. Poslanik Constans se v kratkem vrne na svoje mesto.

Carigrad, 11. nov. V mestu Erzerum se je pojavil velik potres. Mnogo hiš je porušenih, ostale hiše pa so dobile velike razpoke. Kljub mrazu prenočujejo prebivalci pod milim nebom.

Pariz, 11. novembra. (C. B.) Včeraj je eksplodirala v bazarju mestne hiše petarda, kar je povzročilo med obiskovalci veliko paniko. Nesreče ni nobene. Sodi se, da so se s tem hoteli maščevati uslužbenci, ki so zahtevali nedeljskega počitka.

Pekin, 11. nov. Iz verodostojnega vira se poroča, da je Japonska preprečila podpis mandžurske pogodbe.

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Marija Sattner,

Ljubljana, Dunajska cesta št. 19, II. stop., II. nadstr. (Medijatova hiša),
se priporoča prečastiti duhovščini za

izdelovanje cerkvenih paramentov.

Izdeluje cele ornate, kazule v vseh liturgičnih barvah, pluvijale, obhajilne burze, stole in vse za službo božjo potrebne stvari, priproste in najfinije, kakor se glasi naročilo, v svilenem in zlatem vezenju. Prevzame tudi na očila na bandera in baldahine ter izvršuje vsakovrstno cerkveno perilo iz pristnega platna. Vporablja samo dobro blago, cene po možnosti nizke, zagotavlja trpežno, vestno delo in hitro postrežbo. Prenovljenje starih paramentov tudi rado-
voljno prevzame.

704 13

V prijazno uvaževanje

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo na

sv. Jakoba trgu šte. 6 v Ljubljani

ravno nasproti cerkve sv. Jakoba nahajajočo se

špecerijsko in delikatesno trgovino

v kateri postrežem vsestranski z najboljšim, vedno svežim blagom po najnižji ceni.

Cenjene gospodinjice opozarjam osobito na svojo doma s pomočjo najpripravejšega novega stroja **žgano vsakovrstno kavo**, katere ni zamenjati z drugie v kupčiji se nahajajočo tvorniško žgano kavo. — Velika zaloga pristno garantiranega ruma, konjaka in ruskega čaja in južnih vin.

Velepospovostanjem

1047 6-4

Fran Bergant, špecerijska in delikatesna trgovina.

Dunajska borza.			
Dne 9. novembra.			
Skupni državni dolg v notri	98 65	20. mara	28 47
Skupni državni dolg v zvebru	98 40	20. frankov inapomeni 30r	19 04
Austrijska zlata rent 4%	118 60	Italijanski bankovci	92 55
Austrijska krona rent 4% 200 kron	95 50	C. kr. cekoni	11 30
Ogerska zlata rent 4%	118 03	Dne 9. novembra.	
Ogerska krona rent 4% 200	92 80	3-2% državne srečke 1890-91 gld.	180 50
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	160 7	5% državne srečke 1. 1860, 100 gld.	170 —
Kreditne delnice, 160 gld.	616 —	Državne srečke 1. 1864, 100 gld.	218 —
London vista	239 15	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95 10
Nemški drž. bankovci za 100 m nem. drž. vel.	117 15	Tisne srečke 4% 100 gld.	144 40
		Dunavske vravnjavne srečke 6%	264 —
		Dunavsko vravnjavno posojilo l. 1878	1 6 —
		Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke	4 60
		Priporitne obveznice državne železnice	429 50
		južne železnice 8%	311 —
		južne železnice 5%	118 —
		dolenjskih železnic 4%	—
		Kreditne srečke, 100 gld.	401 50
		6% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	50 0
		Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	48 25
		Ogerskega	24 —
		Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	15 60
		Rudolfove srečke, 10 gld.	55 —
		Srečnice srečke, 40 gld.	230 —
		St. Genois srečke, 40 gld.	265 —
		Waldsteinske srečke, 20 gld.	—
		Ljubljanske srečke	63 50
		Akcie avstro-avstrijske banke, 200 gld.	261 50
		Akcie Ferdinandove sov. želez., 1000 gl. st.	5510 —
		Akcie tržaškega Lloydja, 500 gld.	790 —
		Akcie južne železnice, 200 gld. sr.	63 —
		Splošna avstrijska stavbna družba	133 —
		Montanska družba avstr. plan.	342 75
		Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	402 —
		Poslovnih rubelj 100	253 75

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srednj. denarjev id.

Zavarovanja za žubie pri žrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promene za vsako žrebanje.

Kulau na izvršitev naročil na borzi.

Menjarišna delniška družba

„M E R C U R“

1., Wolfzeile 10 in 13, Dunaj, 1., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kurznih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostih papirjev in vestni vati za dosego kolikor je mogoče visocaj obrestovanja pri popolni varnosti.

nalozhenja glavnic.